

มาตรการคุ้มครองผู้บริโภคที่ซื้อรถยนต์ใช้แล้วจากผู้ประกอบธุรกิจ

อรุณ แหม่มโชติ*¹

รองศาสตราจารย์พนิจ ทิพย์มณี**²

บทคัดย่อ

ปัจจุบันรถยนต์เข้ามามีบทบาทในการใช้ชีวิตประจำวันเป็นอย่างมากไม่ว่าจะใช้เป็นยานพาหนะ การส่งสินค้า การคมนาคม การประกอบธุรกิจ จนถึงได้ว่ารถยนต์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตทำให้ความต้องการที่จะบริโภครถยนต์มีมากขึ้นตามไปด้วยไม่ว่าจะเป็นรถยนต์ใหม่ หรือรถยนต์ใช้แล้วก็เข้ามาเป็นทางเลือกอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อไม่เพียงพอเนื่องจากมีราคาที่ไม่สูงมากนัก ซึ่งก็เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วเกิดการขายตัวเปิดให้บริการแก่ผู้บริโภคอย่างมากมาย แต่กลับไม่มีกฎหมายเฉพาะทางคุ้มครองผู้บริโภคที่ซื้อรถยนต์ใช้แล้ว ผู้บริโภคที่ซื้อรถยนต์ใช้แล้วจึงมีความเสี่ยงที่จะได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากได้รับรถยนต์ที่ไม่มีคุณภาพ หรือคุณภาพต่ำกว่าสภาพการใช้งานตามปกติ เช่น อะไหล่ไม่สมบูรณ์ มีการซ่อมแซมและตกแต่งสภาพของรถยนต์ให้อยู่ในสภาพดี เพื่อปกปิดความชำรุดบกพร่องและปกปิดข้อมูลสำคัญของรถยนต์ใช้แล้วที่น่าออกจำหน่าย เช่น ที่มา ประวัติการใช้งาน อาการชำรุดบกพร่องของรถยนต์ เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นข้อมูลที่สำคัญที่ผู้บริโภคมีสิทธิต้องรู้หรือควรได้รับรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจซื้อรถยนต์ใช้แล้ว

จากการศึกษามาตรการคุ้มครองผู้บริโภคที่ซื้อรถยนต์ใช้แล้วจากผู้ประกอบธุรกิจสิทธิของผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มีกฎหมายรองรับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 และปัญหาสัญญาสำเร็จรูปในการซื้อขายที่ไม่เป็นธรรมตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 การคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับรถยนต์ใช้แล้วนั้นไม่มีบทบัญญัติที่เฉพาะทางที่ชัดเจนต้องเทียบเคียงบทบัญญัติที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งเพื่อนำมาปรับใช้ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการคุ้มครองผู้บริโภคการแก้ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคจำเป็นต้องมีกฎหมายเฉพาะทางที่มีเนื้อหาข้อบัญญัติครอบคลุมเนื้อหา เช่น การกำหนดความหมายของ“รถยนต์ใช้แล้ว” และ “ผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว การรับประกันสินค้า มาตรการเยียวยาความเสียหาย หน่วยงานที่ดูแลผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว ที่มีความเหมาะสมให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองความเสียหายมากขึ้น

¹ * นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

² ** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนได้เสนอแนวทางการแก้ไขโดยให้มีการแก้ไขประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ 35 (พ.ศ.2556) เรื่องให้รถยนต์ใช้แล้วเป็นสินค้าควบคุมฉลาก ในนิยามคำว่า “รถยนต์ใช้แล้ว” และเพิ่มเติมนิยามคำว่า “ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว” ทั้งนี้ ควรตีความนิยามคำว่า “ผู้ประกอบการ” และคำว่า “สินค้า” ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ให้ครอบคลุมถึง “ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว” และนิยามคำว่า “รถยนต์ใช้แล้ว” ด้วย นอกจากนี้ควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการรับประกันสินค้าให้มีความชัดเจนโดยให้ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วรับประกันอย่างมีเงื่อนไขกับอะไหล่รถยนต์ อาทิ เครื่องยนต์ ระบบเกียร์ 1 เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ทั้งสองฝ่ายควรที่จะได้รับรู้ถึงสภาพสินค้าร่วมกันแล้วหลังการซื้อผู้ขายก็ต้องรับผิดชอบเมื่อสินค้าเสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์เร็วกว่าเวลาอันควร และเป็นเงื่อนไขที่ได้ระบุไว้ในสัญญาซื้อขายที่จะยกเว้นข้อตกลงยกเว้นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ขายรถยนต์ใช้แล้วเรื่องความชำรุดบกพร่องไม่ได้ รวมทั้งการจัดทำเป็นสัญญาซื้อขายรถยนต์ใช้แล้วให้เป็นสัญญามาตรฐาน โดยไม่ใช่สัญญาสำเร็จรูป ซึ่งในสัญญามาตรฐานดังกล่าวควรที่จะกำหนดข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพของรถยนต์ที่ทำการซื้อขายและข้อบกพร่องของรถยนต์ใช้แล้วก่อนที่จะตกลงทำสัญญาซื้อขายระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วกับผู้บริโภค นอกจากนี้ยังควรจะมีองค์กรที่เข้ามาควบคุมดูแลผู้บริโภคเกี่ยวกับรถยนต์ใช้แล้วเป็นการเฉพาะเพื่อปฏิบัติหน้าที่ควบคุมและคุ้มครองผู้บริโภคโดยกำหนดหลักเกณฑ์และข้อปฏิบัติก่อนที่จะมีการนำรถยนต์ใช้แล้วออกจำหน่ายแก่ผู้บริโภค

1. บทนำ

ในอดีตปัจจัยสี่เป็นสิ่งที่มนุษย์จำเป็นต้องดำรงชีวิต โดยไม่ต้องพึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ รถยนต์ ไฟฟ้า โทรศัพท์ เป็นต้น โดยปัจจัยทั้งสี่อย่างนี้มนุษย์ไม่สามารถขาดได้ เพราะเมื่อขาดแล้วอาจส่งผลต่อการดำเนินชีวิต อย่างไรก็ตามสังคมได้มีความเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและกาลเวลา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทำให้การดำเนินชีวิตของประชาชนในสังคมมีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าแม้แต่ยานพาหนะในการเดินทางสัญจรไปในที่ต่าง ๆ จากเดิมคนไทยใช้การสัญจรทางน้ำโดยใช้เรือเป็นพาหนะ ต่อมาก็ได้เปลี่ยนมาใช้ในการสัญจรทางบกโดยใช้สัตว์เป็นพาหนะ จนต่อมาได้มีการพัฒนามาเป็นเกวียน และในที่สุดก็ได้พัฒนามาเป็นเครื่องยนต์มาจนถึงปัจจุบันนี้ รถยนต์ได้เข้ามาเป็นปัจจัยที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ จากกรณีศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วจากสภาพปัญหาทางกฎหมายข้างต้นแม้ว่าจะมีกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 453 และมาตรา 472 แต่ยังไม่สามารถ

คุ้มครองผู้บริโภครถยนต์ใช้แล้วได้ ผู้บริโภคยังคงประสบปัญหารถยนต์ใช้แล้วที่ไม่มีคุณภาพและมีคุณสมบัติไม่ตรงตามที่โฆษณา จากการศึกษาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าแม้ว่าจะมีกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคหลายฉบับบังคับใช้ในเวลาเดียวกันแต่ปัญหาการใช้รถยนต์ใช้แล้วยังคงไม่หมดไปเนื่องจากการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับรถยนต์ใช้แล้วนั้นไม่มีบทบัญญัติเฉพาะที่ชัดเจน

จากการศึกษากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคหลายฉบับเช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวเพื่อคุ้มครองผู้บริโภครถยนต์ใช้แล้วจะเป็นไปต่างกรรมต่างวาระแล้วแต่มูลเหตุแห่งคดีแต่ในกรณีการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับรถยนต์ใช้แล้วนั้นไม่มีบทบัญญัติเฉพาะทางที่ชัดเจนต้องเทียบเคียงบทบัญญัติเพื่อนำมาปรับใช้ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการคุ้มครองผู้บริโภค ดังนั้น การแก้ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคจำเป็นต้องมีกฎหมายเฉพาะที่มีความครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการกำหนดความหมายของรถยนต์ใช้แล้ว ความรับผิดของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่าย มาตรการเยียวยาความเสียหายหน่วยงานที่ดูแลผู้ประกอบการ ธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว การรับประกันสินค้าที่มีความเหมาะสมเพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองความเสียหายมากขึ้น

2. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วในประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

2.1 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วของประเทศไทย

2.1.1 กฎหมายเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับรถยนต์ใช้แล้ว

2.1.1.1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยซื้อขาย และแลกเปลี่ยน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยซื้อขาย และแลกเปลี่ยน เป็นบทบัญญัติกฎหมายที่กำหนดถึงเรื่องหน้าที่ ความรับผิด ข้อยกเว้นของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งซึ่งต้องปฏิบัติต่อคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อที่จะให้การทำสัญญาซื้อขาย หรือสัญญาแลกเปลี่ยนเป็นไปด้วยความถูกต้องสมบูรณ์

2.1.1.2 พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540

การให้ความคุ้มครองในข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 เกิดขึ้นจากสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปทำให้ผู้ที่มิอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่าถือเอาความได้เปรียบนั้นเอาเปรียบคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมและไม่สงบสุขในสังคม รัฐจึงได้มีกำหนดกรอบขอบของการใช้หลัก

ความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนาและเสรีภาพของบุคคล โดยให้ศาลมีอำนาจที่จะปรับระดับความรุนแรงของการได้เปรียบกันทางสัญญาลงได้ตามสมควร โดยได้วางแนวทางในการใช้ดุลพินิจของศาลไว้

2.1.1.3 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

ผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองในการได้รับข้อมูลที่เป็นความจริงและมีสิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย และคุ้มครองผู้บริโภครวมทั้งตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค

2.1.2 มาตรการรับประกันสินค้า

1) การรับประกันโดยชัดแจ้ง (Express Warranty) หมายถึง คำรับรองหรือคำรับประกันที่ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วหรือผู้ผลิตได้แสดงออกอย่างชัดแจ้งด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร ไม่ว่าจะเป็นโดยการโฆษณาหรือวิธีอื่นใด

2) การรับประกันโดยปริยาย (Implied Warranty) หมายถึง คำรับรองหรือรับประกันที่ผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วพึงมีต่อผู้ซื้อ แต่ไม่ได้แสดงออกโดยชัดแจ้ง เป็นการรับประกันที่มีกฎหมายรับรองและสร้างภาระความรับผิดชอบให้แก่ผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วว่าได้รับรองหรือรับประกันไว้

2.1.3 มาตรการในการเยียวยาความเสียหาย

พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ได้กำหนดมาตรการเยียวยาความเสียหาย ดังต่อไปนี้

1) การเปลี่ยนสินค้า (Replace)

2) การชดเชยค่าสินไหมทดแทน (Compensation)

3) การคืนค่าสินค้า (Refund)

4) การเรียกเก็บสินค้าที่ยังไม่ได้จำหน่าย (Recall Product Market)

2.1.4 กฎหมายเกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว

ประเทศไทยไม่มีกฎหมายโดยตรงในการควบคุมดูแลผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว แต่บังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาเทียบเคียงเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อรถยนต์ใช้แล้ว

2.2 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วในต่างประเทศ

2.2.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ตรารัฐบัญญัติคณะกรรมการการค้าสหพันธรัฐ ค.ศ.1914 (The Federal Trade Commission Act 1914) เพื่อป้องกันการกระทำอันไม่เป็นธรรม หรือการหลอกลวงในทางการค้า โดยมีจุดมุ่งหมายในการปกป้องรักษาการแข่งขันในทางการค้า และคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายอันมีผลบังคับใช้ได้ในระดับสหพันธรัฐสามารถบังคับใช้ได้ทั่วไปและมีสำนักงานคณะกรรมการการค้าของสหรัฐอเมริกา (The Federal Trade Commission – FTC) ซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งของสำนักงานสหพันธรัฐเพื่อผู้บริโภค (The Federal Office of Consumer Affairs) มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการกระทำที่ไม่เป็นธรรม หรือการหลอกลวง (Unfair or Deceptive Acts or Practices) โดยมีอำนาจวินิจฉัยสั่งการในทางปกครองทั่วไป เช่น การนับ ชั่ง ตวงวัด ตรวจสอบสินค้า

2.2.2 ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส

ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีหน่วยงานของรัฐที่ทำการกำกับดูแลเรียกว่า สมาคมมาตรฐานสินค้า (Association Française de la Normalization – AFNOR) มีหน้าที่ในการกำกับดูแลในเรื่องเกี่ยวกับมาตรฐานอุตสาหกรรมและความปลอดภัย โดยขึ้นตรงต่อ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรให้มีสภาพบังคับเป็นกฎหมายและดำเนินการลงโทษต่อผู้ประกอบการที่ไม่คำนึงถึงความปลอดภัยเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของผู้บริโภค นอกจากนี้ยังมีองค์กรทางด้านผู้บริโภคที่เรียกว่าสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคแห่งชาติ (Institute National de la Consommation – INC) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะคุ้มครองผู้บริโภคที่จะได้รับความเสียหายจากการใช้สินค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านเครื่องยนต์ กลไก หรือเครื่องไฟฟ้า

2.2.3 ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมีกฎระเบียบบริหารว่าด้วย “วิธีการควบคุมการหมุนเวียนของรถมือสอง” ออกมาเพื่อเพื่อควบคุมดูแลผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว โดยมีหน่วยงานที่ควบคุมดูแล คือ หน่วยงานการพาณิชย์ระดับท้องถิ่น ร่วมกับ คณะกรรมการพัฒนาปฏิรูปแห่งชาติ สำนักงานใหญ่บริหารพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรมแห่งชาติ กระทรวงความมั่นคงสาธารณะ (ตำรวจ) สำนักงานใหญ่สรรพากรแห่งชาติ กระทรวงการคลัง โดยมีอำนาจตรวจสอบผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วที่ฝ่าฝืนกฎหมายจำหน่ายรถใช้แล้วที่มีคุณสมบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

3. ผลการศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว ปัญหาการตีความคำว่า “รถยนต์ใช้แล้ว”

จากการศึกษาถึงปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว รวมทั้งความเป็นมา สภาพปัญหา แนวคิด ทฤษฎี และการคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศไทยและต่างประเทศ ผู้เขียนจึงได้จัดทำทสรุปรูปเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

3.1 ปัญหาการตีความคำว่า “รถยนต์ใช้แล้ว”

ในประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ 35 (พ.ศ.2556) เรื่องให้รถยนต์ใช้แล้วเป็นสินค้าควบคุมฉลาก ได้ให้นิยามคำว่า “รถยนต์ใช้แล้ว” แต่ยังไม่ชัดเจนว่าต้องเป็นรถยนต์ที่ผ่านการใช้งานมาเป็นระยะเวลาเท่าใดจะถือเป็นรถยนต์ใช้แล้ว และในประกาศฉบับดังกล่าวก็ไม่ได้ให้นิยามของคำว่า “ผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว” ไว้ อาจเกิดอุปสรรคในการพิสูจน์ว่าเป็นผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วหรือไม่หากผู้บริโภคได้รับความเสียหายจากการซื้อรถยนต์ใช้แล้ว

3.2 ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับรถยนต์ใช้แล้วเป็นสินค้าไม่ปลอดภัย

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับรถยนต์ใช้แล้วเป็นสินค้าที่ไม่ปลอดภัย ตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 นี้ไม่ได้ตีความให้ครอบคลุมถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นจากรถยนต์ใช้แล้วเนื่องจากสาเหตุดังนี้

3.2.1 ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเป็นไปตามสภาพของรถยนต์ที่มีการใช้งานมาแล้ว มิใช่ความเสียหายที่เกิดจากความบกพร่องอันเกิดจากกระบวนการผลิต หรือกระบวนการออกแบบหรือการแสดงฉลากสินค้าซึ่งผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วไม่ต้องรับผิดชอบ จึงไม่เข้านิยามในมาตรา 4 คำว่า “สินค้า” ตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

3.1.2 ปัญหาคำว่า “ผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว” ไม่เข้าข่ายคำนิยามในมาตรา 4 คำว่า “ผู้ประกอบการ” ตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 เพราะ “ผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว” มีสถานะเพียงคนกลางที่อำนวยความสะดวกสำหรับผู้ซื้อและผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว และเป็นศูนย์กลางการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วเท่านั้น

3.3 ปัญหาหลักกฎหมายที่กำหนด นิติสัมพันธ์ และความรับผิดระหว่างคู่สัญญา

3.3.1 การทำสัญญาซื้อขายโดยที่ผู้ขายไม่มีกรรมสิทธิ์

การซื้อขายตามมาตรานี้มีประเด็นพิจารณาว่าหากผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วไม่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขาย หรือผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วไม่ใช่

เจ้าของรถยนต์แล้วนำรถยนต์นั้นออกขายให้กับผู้ซื้อต่อมาภายหลังเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงได้แสดงกรรมสิทธิ์ขอให้ผู้ซื้อชดใช้นำรถยนต์นั้นมาคืน ผู้ซื้อจำเป็นต้องคืนรถยนต์นั้นให้กับเจ้าของที่แท้จริงหรือไม่ เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1130/2507 หากผู้เช่าซื้อทรัพย์สิน (รถยนต์) จากพ่อค้าซึ่งขายของชนิดนั้นโดยสุจริตและได้ชำระราคาครบถ้วนแล้ว และถือว่าเป็นผู้ซื้อ ย่อมได้รับความคุ้มครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1332 ดังกล่าว คือผู้เช่าซื้อไม่จำต้องคืนรถยนต์ให้แก่เจ้าของแท้จริงเว้นแต่เจ้าของจะชดใช้ราคา และเมื่อเจ้าของมิได้เสนอชดใช้ราคาตามหน้าที่ของตน ศาลไม่อาจบังคับเรียกคืนรถยนต์นั้นจากผู้เช่าซื้อได้

3.3.2 การทำสัญญาแลกเปลี่ยนโดยคู่สัญญาไม่มีกรรมสิทธิ์

การซื้อขายรถยนต์ใช้แล้วถือเป็นการแลกเปลี่ยนที่ต้องมีการโอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้กันและกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว ซึ่งเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 518 การโอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินจะสมบูรณ์เมื่อผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วได้รับการชำระเงินจากผู้ซื้อ และผู้ซื้อได้รับการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์ใช้แล้วนั้น เมื่อการโอนกรรมสิทธิ์มีผลทางกฎหมายแล้วฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะบ่ายเบี่ยงไม่ได้ โดยเทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1056/2541 การซื้อขายสินค้าต้องโอนกรรมสิทธิ์ให้กันและกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 518-520

3.3.3 ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับผู้เกี่ยวข้องที่ต้องรับผิดชอบ

โดยปกติแล้วบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว ได้แก่ คู่สัญญา (ผู้จำหน่ายและผู้บริโภค) และบุคคลภายนอก ซึ่งจะต้องมีหน้าที่จัดการและรับผิดชอบต่อผู้บริโภครถยนต์ใช้แล้ว โดยแยกพิจารณา ดังนี้

1) “ผู้บริโภค” หมายถึง ผู้เป็นเจ้าของรถยนต์รายแรก รถยนต์ดังกล่าวเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้บริโภค และมีสิทธิจัดการกับรถยนต์ของตนเองตามหลักกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สิน มาตรา 1336 ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ด้วยเหตุนี้สำหรับผู้บริโภคที่ใช้รถยนต์จนเกิดความชำรุดบกพร่อง ต้องส่งศูนย์ซ่อมให้อยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้เป็นปกติก่อนนำออกจำหน่าย

2) “ผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว” ผู้เปิดประมูลรถยนต์ใช้แล้ว และได้นำรถยนต์ใช้แล้วมาเปิดตลาดการประมูลซื้อขายรถยนต์ใช้แล้ว ผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว หมายถึงผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วโดยตรง และตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ หมายถึงตัวแทนจำหน่ายรถยนต์มือหนึ่ง ซึ่งใช้วิธีการแลกเปลี่ยนรถยนต์ใช้แล้วเป็นรถยนต์ใหม่ ซึ่งจากที่กล่าวมาข้างต้นถือได้ว่าเป็นผู้ประกอบธุรกิจเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วทั้งสิ้น แต่ตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศไทยไม่ได้กำหนดถึงความรับผิดชอบของบุคคลเหล่านี้ไว้

3.3.4 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการรับประกันสินค้า

ในประเทศไทยมีบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการรับประกันสินค้าไว้กว้างๆ แต่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เรื่องนิติกรรมสัญญา และหนี้ซึ่งเป็นหลักกฎหมายทั่วไป แม้ปัจจุบันจะได้บัญญัติกฎหมายเรื่องของการรับประกันสินค้าไว้ชัดเจนไว้โดยเฉพาะ คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 33 สัตต และพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 ก็ไม่ได้กำหนดถึงเรื่องของการรับประกันสินค้า แม้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 11 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อการให้ความคุ้มครองผู้บริโภค เพราะยังไม่ได้มีการบังคับให้ผู้ประกอบกิจการจัดให้มีการรับประกันสินค้าโดยเฉพาะ

3.4 ปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลงยกเว้นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วรถยนต์ใช้แล้วเรื่องความชำรุดบกพร่อง

หากรถยนต์ใช้แล้วที่ผู้บริโภคซื้อมีปัญหาเป็นสินค้าที่ชำรุดบกพร่อง ผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วหรือตัวแทนรถยนต์มือสองต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 472 เนื่องจากรถยนต์ใช้แล้วคือสินค้าที่ผ่านการใช้งานมาแล้ว สภาพความบกพร่องชำรุดของสินค้านั้นย่อมเสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมจากสภาพการใช้งานของรถยนต์ หากนำเงื่อนไขของสภาพรถยนต์ใช้แล้วมากำหนดยกเว้นความรับผิดชอบในกรณีชำรุดบกพร่อง แม้ข้อยกเว้นดังกล่าวจะไม่ถือเป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 แต่ก็จะเป็นประโยชน์กับผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วเพียงฝ่ายเดียวและเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภค เนื่องจากผู้บริโภคที่ซื้อรถยนต์มือสอง ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับรถยนต์ และไม่สามารถตรวจสอบประวัติได้จนทำให้หลงเชื่อคำชักชวนของผู้ประกอบธุรกิจ จนยอมตกลงซื้อรถยนต์และวางเงินจองและเป็นฝ่ายเสียเปรียบได้

3.5 ปัญหาเกี่ยวกับผลบังคับของสัญญาซื้อขายรถยนต์ใช้แล้ว ตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

3.5.1 การเยียวยาความเสียหายทางสัญญา

กรณีที่ผู้บริโภครถยนต์ใช้แล้วได้รับความเสียหายจะฟ้องร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วให้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทนได้ต้องเป็นไปตามหลักกฎหมายสองหลักประกอบกัน คือ ก) หลักความรับผิดในคำรับประกัน (Warranty) และ ข) หลักว่าด้วยความสัมพันธ์ตามสัญญา (Privity of Contract) ซึ่งจะเห็นได้ว่าหลักกฎหมายทั้งสองคุ้มครองเฉพาะคู่สัญญาเท่านั้น ถ้าหากเป็นกรณีที่บุคคลที่มีใช้เป็นผู้สัญญาจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วไปแล้วก็ไม่อาจที่จะเรียกค่าสินไหมทดแทนได้เนื่องจากไม่ใช่คู่สัญญาจึงทำให้ไม่มีความสัมพันธ์ทางสัญญาต่อกัน

3.5.2 การเยียวยาความเสียหายทางละเมิด

เมื่อเกิดความเสียหายจากการใช้รถยนต์ใช้แล้วที่มีความชำรุดบกพร่องมักเกิดปัญหาหลายประการตามมา คือ

1) การพิสูจน์ความผิด ปัญหาที่สำคัญคือหน้าที่นำสืบหรือภาระการพิสูจน์ที่ตกเป็นหน้าที่ของผู้บริโภครถยนต์ใช้แล้วตามหลักกฎหมายผู้ใดกล่าวอ้างผู้นั้นนำสืบ จึงทำให้ผู้บริโภคไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหายที่ได้รับอย่างเต็มที่ เพราะไม่มีความเชี่ยวชาญที่จะสามารถนำสืบพิสูจน์ให้เห็นถึงการจงใจหรือประมาทเลินเล่อที่ก่อให้เกิดความเสียหาย

2) ผลจากการฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายต่อศาล

ผู้บริโภคต้องเสียค่าใช้จ่าย ผู้บริโภคต้องใช้เวลาในการดำเนินคดีนาน กระบวนการพิจารณาคดีนับตั้งแต่ผู้เสียหายเริ่มฟ้องคดีจนศาลชั้นต้นสิ้นชี้ขาด และ ผู้เสียหายอาจได้รับการชดเชยไม่เพียงพอ

3.6 ปัญหาการควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว

หน่วยงานที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคซึ่งได้รับความเสียหายอันเกิดมาจากรถยนต์ใช้แล้ว คือ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับรถยนต์ใช้แล้วในด้านฉลากและในด้านสัญญา และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นหน่วยงานที่ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อการควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วให้ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้

4. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 การตีความคำว่า “รถยนต์ใช้แล้ว”

ผู้เขียนเห็นว่า ควรมีการแก้ไขนิยามคำว่า “รถยนต์ใช้แล้ว” และควรเพิ่มเติมนิยามคำว่า “ผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว” ในประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ 35 (พ.ศ.2556) เรื่องให้รถยนต์ใช้แล้วเป็นสินค้าควบคุมฉลาก เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการตีความในการให้ความคุ้มครองผู้บริโภค

4.2 ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับรถยนต์ใช้แล้วเป็นสินค้าไม่ปลอดภัย

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรตีความคำว่า “ผู้ประกอบการ” ตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ให้ครอบคลุมถึง “ผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว” และควรตีความคำว่า “สินค้า” ตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ให้ครอบคลุมถึงคำว่า “รถยนต์ใช้แล้ว”

4.3 ปัญหาหลักกฎหมายที่กำหนด นิติสัมพันธ์ และความรับผิดชอบระหว่างคู่สัญญา

4.3.1 การทำสัญญาซื้อขายโดยที่ผู้ขายไม่มีกรรมสิทธิ์

ผู้เขียนมีความเห็นว่าหากผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วไม่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขาย ต่อมาภายหลังเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงได้แสดงกรรมสิทธิ์ขอให้ผู้ซื้อชดใช้นารถยนต์นั้นมาคืน ผู้ซื้อไม่จำเป็นต้องคืนรถยนต์นั้นให้กับเจ้าของที่แท้จริง โดยเทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1130/2507 หากผู้ซื้อทรัพย์สินจากพ่อค้าซึ่งขายของชนิดนั้นโดยสุจริต และได้ชำระราคาครบถ้วนแล้วถือว่าเป็นผู้ซื้อย่อมได้รับความคุ้มครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1332

4.3.2 การทำสัญญาแลกเปลี่ยนโดยคู่สัญญาไม่มีกรรมสิทธิ์

ผู้เขียนมีความเห็นว่า การซื้อขายรถยนต์ใช้แล้วถือเสมือนว่าเป็นนิติกรรมที่ทำเพื่อการแลกเปลี่ยนโดยต้องมีการโอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์สินให้กันและกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว

4.3.3 ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับผู้เกี่ยวข้องที่ต้องรับผิดชอบ

ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรให้ผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว ควรทำใบแนะนำการซื้อรถยนต์ใช้แล้วที่มี ประวัติในการซ่อมแซม ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา มีสำเนาเอกสารการรับประกันทรัพย์สินที่ขายจากผู้ประกอบการ สัญญาการประกัน การขอทดลองขับรถยนต์คันที่ซื้อ มีผู้เชี่ยวชาญมาช่วยตรวจสอบสภาพรถ มีเอกสารเอกสารที่แสดงว่าเป็นผู้ประกอบการที่ถูกต้องตามกฎหมาย

4.3.4 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการรับประกันสินค้า

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการรับประกันสินค้าให้มีความชัดเจนขึ้นมาบังคับใช้เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค โดยให้ผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วควรรับประกันอย่างมีเงื่อนไข โดยจัดทำใบรับประกันอะไหล่รถยนต์ อาทิ เครื่องยนต์ ระบบเกียร์ เป็นต้น และการซ่อมแซมในส่วนอื่นนอกจากที่ผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วจะไม่คิดค่าแรง โดยให้ผู้บริโภคเป็นผู้จ่ายค่าชิ้นส่วนอะไหล่

4.4 ปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลงยกเว้นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วรถยนต์ใช้แล้วเรื่องความชำรุดบกพร่อง มาตรา 472

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วหรือตัวแทนรถยนต์มือสองต้องรับผิดชอบหากทรัพย์สินซึ่งขายนั้นชำรุดบกพร่องอย่างหนึ่งเสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ใช้สอย เป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ประกอบการจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้วปิดความรับผิดชอบกรณีที่อยู่แล้วสินค้าชำรุดแต่ปกปิดและลวงผู้ซื้อให้เข้าใจผิดต่อคุณภาพสินค้า

4.5 ปัญหาผลบังคับของสัญญาซื้อขายรถยนต์ใช้แล้ว ตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรจัดทำเป็นสัญญาซื้อขายรถยนต์ใช้แล้วให้เป็นสัญญามาตรฐาน และมีข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพของรถยนต์ที่ทำการซื้อขายและข้อบกพร่องของรถยนต์ใช้แล้วก่อนที่จะตกลงซื้อขายระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจรถยนต์ใช้แล้วกับผู้บริโภค โดยให้คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายยอมรับ เพื่อให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสามารถประกาศให้มีการใช้สัญญาซื้อขายรถยนต์ใช้แล้วเป็นสัญญาที่ต้องควบคุม และกำหนดรายละเอียดของข้อความในสัญญานั้น ๆ ได้

4.6 ปัญหาการควบคุมดูแล การประกอบธุรกิจจำหน่ายรถยนต์ใช้แล้ว

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรจะมีองค์กรที่เข้ามาควบคุมดูแลผู้บริโภคเกี่ยวกับรถยนต์ใช้แล้วเป็นการเฉพาะซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค และกรมการขนส่งทางบก ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมและคุ้มครองผู้บริโภคโดยกำหนดหลักเกณฑ์และข้อปฏิบัติก่อนที่จะมีการนำรถยนต์ใช้แล้วออกจำหน่ายแก่ผู้บริโภคให้ชัดเจน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

ปนิธาน ช่อผูก. (2549). อำนาจของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติ

คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 : ศึกษากรณีการดำเนินคดีแทนผู้บริโภค.

วุฒิชัย ศรีตะลหุทัย.(2554). การคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับมาตรการการตรวจสอบความปลอดภัยของสินค้าประเภทรถยนต์ก่อนนำออกสู่ตลาด.

สมชาย หาญเลิศฤทธิ์.(2541). การจ่ายค่าสินไหมทดแทนที่ไม่เป็นธรรมตาม พ.ร.บ. คุ้มครอง

ผู้ประสบภัยจากรถ : กรณีมีความเสียหายแก่ผู้ประสบภัยแต่ไม่ทราบว่ารอดคันใด

ก่อให้เกิดความเสียหาย. วิทยานิพนธ์คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สมชาย หาญเลิศฤทธิ์.(2541). การจ่ายค่าสินไหมทดแทนที่ไม่เป็นธรรมตาม พ.ร.บ. คุ้มครอง

ผู้ประสบภัยจากรถ : กรณีมีความเสียหายแก่ผู้ประสบภัยแต่ไม่ทราบว่ารอดคันใด

ก่อให้เกิด ความเสียหาย. วิทยานิพนธ์คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

กฎหมาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551
พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540
ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ 35 (พ.ศ.2556) เรื่องให้รถใช้แล้วเป็นสินค้าที่
ควบคุมฉลาก
คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1056/2541
คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1130/2507

วิทยานิพนธ์

ประสิทธิ์ จงวิจิต.การพิสูจน์ในคดีละเมิดโดยประมาทเล็กน้อย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์
มหบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527 หน้า 58-59.
ณัฐวุฒิ วรรณวานิช,(2528).การกำหนดค่าสินไหมทดแทนแทนเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย
เนื่องจากการทำละเมิด,วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2528 หน้า 20- 31.
สมชาย หาญเลิศฤทธิ์.(2541). การจ่ายค่าสินไหมทดแทนที่ไม่เป็นธรรมตาม พ.ร.บ. ค้ำครอง
ผู้ประสบภัยจากรถ : กรณีมีความเสียหายแก่ผู้ประสบภัยแต่ไม่ทราบว่ารถคันใด
ก่อให้เกิดความเสียหาย. วิทยานิพนธ์คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
สุรศักดิ์ มณีศรี (2524).ปริมาณของการรับผิดชอบในมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 23.
สมชาย หาญเลิศฤทธิ์.(2541). การจ่ายค่าสินไหมทดแทนที่ไม่เป็นธรรมตาม พ.ร.บ. ค้ำครอง
ผู้ประสบภัยจากรถ : กรณีมีความเสียหายแก่ผู้ประสบภัยแต่ไม่ทราบว่ารถคันใด
ก่อให้เกิด ความเสียหาย. วิทยานิพนธ์คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า
48.

สารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

วรวิทย์ ฤทธิพิศ. (2552). ข้อพิจารณาเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค. สืบค้นเมื่อ 12
พฤศจิกายน 2555, จาก <http://www.library.coj.go.th/indexarticle.php>
The Florida bar, (2005) ,Florida's Motor Vehicle "Lemon Law" ,Retrieved May
13,2013, from
<http://www.floridabar.org/tfb/TFBConsum.nsf/0a92a6dc28e76ae58525700a005d0d53/edc932d547172a5685257408005dc3b6!OpenDocument> สืบค้นเมื่อ 12
พฤศจิกายน 2555